

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

573

Vragen van het lid **Kuzu** (DENK) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de situatie dat Oeigoeren in Chinese concentratiekampen worden vermoord en hun organen worden verkocht* (ingezonden 9 oktober 2019).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 30 oktober 2019).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Organen van levende Oeigoeren uit lichaam gesneden»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3, 6

Klopt het dat Oeigoeren in Chinese concentratiekampen worden vermoord en hun organen worden verkocht? Zo ja, deelt u de mening dat dit onmenselijk en schandalig is en dat dit op het hoogste niveau moet worden bestreden? Erkent u dat er in China sprake is van het systematisch gevangen zetten van Oeigoeren op een wijze die gekarakteriseerd moet worden als «concentratiekampen»? Zo nee, waarom niet?

Hoe beoordeelt u de reactie van het Chinese regime dat zij in 2015 zijn gestopt met het gebruiken van de organen van geëxecuteerde gevangenen, terwijl een onafhankelijk panel van experts en activisten aangeeft dat Oeigoeren in Chinese concentratiekampen worden vermoord en hun organen worden verkocht? Vindt u dit geloofwaardig?

Antwoord 2, 3, 6

Voor een appreciatie van dit kabinet van de mensenrechtensituatie in Xinjiang, inclusief het bestaan van zogenaamde heropvoedings- dan wel concentratiekampen, verwijs ik u naar de Kamerbrief over Xinjiang van 27 augustus 2018 (Kamerstuk 32 735, nr. 209). Het kabinet acht de berichtgeving inzake gedwongen orgaantransplantatie in China zeer zorgwekkend. Het kabinet is niet in staat om deze aanklachten op basis van eigen informatie te verifiëren noch te ontcrachten. Hetzelfde geldt voor andere EU-partners. Het

¹ Telegraaf, 25 september 2019 (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/308887232/organen-van-levende-oeigoeren-uit-lichaam-gesneden>).

kabinet blijft de ontwikkelingen nauwlettend volgen en zal deze, wanneer dit in de toekomst nodig blijkt, aankaarten.

Vraag 4

Welke concrete acties gaat u ondernemen om de flagrante mensenrechtenschendingen tegen de Oeigoeren te stoppen?

Antwoord 4

Het kabinet blijft zich zowel bilateraal als in internationaal verband inspannen voor de mensenrechten van Oeigoeren en andere minderheden in China. Toekomstige acties vinden bij voorkeur in EU-verband plaats en bouwen voort op eerdere stappen die dit kabinet heeft gezet. Een overzicht van recente acties vindt u in mijn antwoorden op Kamervragen over het bericht dat er nieuw bewijs is van China's missie om de moskeeën in Xinjiang te verwoesten (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3269).

Vraag 5

Deelt u de mening dat er internationaal weinig kritiek is op de mensenrechtensituatie in China omdat de meeste landen de relatie met China niet op het spel willen zetten? Zo ja, voelt u zich aangesproken?

Antwoord 5

Nederland bevindt zich in de internationale voorhoede wat aandacht voor de mensenrechtensituatie in Xinjiang betreft. Ter illustratie: Nederland, Canada, het VK en Duitsland co-sponsorden op 24 september jl. een bijeenkomst van de VS over de mensenrechtensituatie in Xinjiang. Deze bijeenkomst vond plaats tijdens de *high level* week van de Algemene Vergadering van de VN in New York. Tijdens de VN-Mensenrechtenraad van maart jl. vond een bijeenkomst over Xinjiang plaats die eveneens werd georganiseerd door de VS en werd gesteund door Nederland, Australië, Canada, Duitsland en het VK.

Het kabinet ziet graag dat meer landen zich uitspreken over de mensenrechtensituatie in Xinjiang. Daarom spant Nederland zich in voor een breder internationaal draagvlak op dit dossier. Hier lijkt enige beweging in te komen. Op 8 juli jl. stuurden 22 landen, waaronder Nederland, een brief over Xinjiang aan de voorzitter van de VN-Mensenrechtenraad en de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN. Inmiddels is het aantal landen dat deze brief steunt opgelopen tot 24. Nog niet eerder spraken zoveel landen zich uit over Xinjiang.

Vraag 7

Met wie heeft u gesproken om u te informeren over de feiten inzake de mensenrechtensituatie in China?

Antwoord 7

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken spreekt geregeld met ngo's in Nederland en bij de Verenigde Naties (in Genève en New York) over de mensenrechtensituatie in China, bijvoorbeeld met International Campaign for Tibet en Amnesty International. Ook ontvangt het ministerie mensenrechtenverdedigers en activisten uit China (inclusief Hongkong), vertegenwoordigers van de Tibetaanse diaspora en Falun Gong, en leden van de Oeigoerse gemeenschap in Nederland. De ambassade in Peking volgt de mensenrechtensituatie in China op de voet en heeft in het hele land uitgebreid contact met mensenrechtenverdedigers, het maatschappelijk middenveld, collega-diplomaten, en academici zowel binnen als buiten China.

Vraag 8

Deelt u de mening dat de mensenrechtenschendingen tegen de Oeigoeren gekwalificeerd kunnen worden als genocide? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Zoals vastgesteld in het regeerakkoord zijn bij de afweging om tot erkenning van genocide over te gaan voor het kabinet leidend: 1) uitspraken van internationale gerechts- en strafhoven, 2) eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek én 3) vaststellingen door de VN. De kwalificatie genocide is op basis van deze criteria niet aan de orde. Dat neemt niet weg

dat er sprake is van overtuigend en groeiend bewijs voor grootschalige mensenrechtenschendingen in Xinjiang. Het kabinet vindt dit zeer zorgelijk en stelt de mensenrechten van Oeigoeren daarom consequent aan de orde. Een van de centrale boodschappen hierbij is dat China ongehinderde toegang dient te verlenen aan onafhankelijke (mensenrechten)experts van de VN, waaronder de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten.

Vraag 9

Wat heeft de Nederlandse ambassade precies ondernomen in de afgelopen jaren om de mensenrechtenschendingen tegen de Oeigoeren te stoppen in China? Met wie, wanneer en waarover hebben zij gesproken?

Antwoord 9

In verband met de vertrouwelijkheid kan het kabinet niet gedetailleerd ingaan op de activiteiten van de ambassade. Een overzicht van recente acties van dit kabinet vindt u in de jaarlijkse Mensenrechtenrapportage en in mijn antwoorden op Kamervragen over het bericht dat er nieuw bewijs is van China's missie om de moskeeën in Xinjiang te verwoesten (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3269).

Vraag 10

Bent u bereid om in VN- en EU-verband ervoor te pleiten dat de rechten van de Oeigoeren worden beschermd en dat daders van deze mensenrechtenschendingen worden vervolgd? Zo ja, hoe gaat u hier invulling aan geven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Dit kabinet pleit reeds in EU- en VN-verband voor gezamenlijke oproepen aan China om de mensenrechten van Oeigoeren en andere minderheden in China te respecteren. In EU- en VN-verband wordt niet gesproken over vervolging van personen die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen in Xinjiang.

Vraag 11

Zijn er aanwijzingen dat China in relatie tot mensenrechtenschendingen een beroep heeft gedaan op Nederlandse goederen en technologie? Zo ja, bent u van mening dat Nederland en/of Nederlandse bedrijven dan medeplichtig zijn aan de mensenrechtenschendingen op de Oeigoeren? Zo nee, hoe weet u dit zeker?

Antwoord 11

Wat betreft toepassing van geavanceerde technologie in China ziet het kabinet risico's voor de fundamentele vrijheden, privacy en mensenrechten van Chinese burgers en buitenlandse personen die zich in China bevinden. Inzet van Nederlandse technologie voor het onderdrukken van bevolkingsgroepen of het schenden van mensenrechten acht het kabinet in alle gevallen onwenselijk. Nederlandse bedrijven die inspelen op de Chinese vraag naar geavanceerde technologie dienen zich te allen tijde rekenschap te geven van mogelijke ongewenste toepassingen van geleverde producten door Chinese afnemers.

Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor het doen van *due diligence*. Zij dienen rekening te houden met de mogelijkheid dat Chinese partners een aandeel hebben in de totstandkoming van surveillancesystemen die beperking van fundamentele vrijheden van Chinese burgers tot gevolg hebben. In het geval van vergunningplichtige *dual-use* goederen wijst de Nederlandse regering een vergunning af, indien er zorgen bestaan ten aanzien van het eindgebruik in relatie tot mensenrechtenschendingen.

Vraag 12

Bent u van mening dat de internationale gemeenschap over genoeg middelen beschikt om te voorkomen dat nog meer mensenrechtenschendingen plaatsvinden op de Oeigoeren en dat het schandig is dat deze middelen niet zijn ingezet?

Antwoord 12

Zoals aangeven in antwoord op vraag 5 ziet dit kabinet graag dat een grotere groep landen zich uitspreekt over de mensenrechtensituatie in Xinjiang. Tot nu toe zijn het voornamelijk westerse landen die China oproepen de mensenrechten van Oeigoeren te respecteren. Nederland blijft zich inspannen voor een breder internationaal draagvlak op dit dossier.